

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

НАКАЗ

24.01.2022

Миколаїв

№ 27

*Про затвердження «Положення про
підготовку здобувачів вищої освіти
ступеня доктора філософії у МНУ
імені В. О. Сухомлинського»*

Відповідно до рішення вченої ради від 24 січня 2022 року (протокол № 11)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Миколаївському національному університеті імені В. О. Сухомлинського» (додаток).
2. Розмістити до 28.01.2022 р. «Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Миколаївському національному університеті імені В. О. Сухомлинського» на сайті університету.
3. Контроль за виконанням наказу покласти на першого проректора Овчаренка А. В.

Ректор

Валерій БУДАК

Провідний фахівець наукового відділу

З. М. Рубан-Задольська

ПОГОДЖЕНО:

Перший проректор

А. В. Овчаренко

Проректор із науково-педагогічної роботи

О. А. Кузнецова

Вчений секретар

В. В. Желязкова

Юрисконсульт

О. Ю. Тимошенко

Додаток до наказу
МНУ імені В. О. Сухомлинського
від 24.01.2022 № 27

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ МНУ імені В. О. Сухомлинського
від 24.01.2022 № 27

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ У МИКОЛАЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Положення визначає порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Миколаївському національному університеті імені В. О. Сухомлинського (далі – Університет) відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, з урахуванням Постанови Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 р. «Про внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261».

1. Загальні положення

- 1.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:
 - а) в аспірантурі Університету за очною (денною, вечірньою) або заочною формами навчання;
- 1.2. Підготовка осіб в аспірантурі здійснюється:
 - а) за рахунок видатків державного бюджету (за державним (регіональним) замовленням);
 - б) за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту).
- 1.3. Для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти Університет зобов'язаний отримати відповідну ліцензію.
- 1.4. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури Університету здійснює його вчена рада.
- 1.5. Для врегулювання відносин між аспірантом та Університетом укладається договір.
- 1.6. Вступ до аспірантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 з урахуванням Постанови Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 р. «Про

внесення змін до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261», Правил прийому до МНУ імені В. О. Сухомлинського, а також за цим Положенням.

- 1.7. Правила прийому до аспірантури та докторантури затверджує вчена рада Університету на основі Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти та в установлені строки оприлюднюються на офіційному веб-сайті Університету. Правила прийому діють протягом відповідного календарного року і визначають, зокрема:
 - порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури;
 - зміст, форму і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури за кожною спеціальністю.
- 1.8. Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі незалежно від форми навчання становить чотири роки.
- 1.9. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми за певною спеціальністю та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей.
- 1.10. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

Індивідуальний план наукової роботи формується за темою дисертаційного дослідження, погоджується здобувачем із його науковим керівником та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців із дня зарахування здобувача до Університету.

Тема наукового дослідження аспіранта попередньо обговорюється на засіданні кафедри та вченої ради навчального структурного підрозділу.

Індивідуальний план наукової роботи є обов'язковим до виконання здобувачем відповідного ступеня, що є підставою для оцінювання успішності запланованої наукової роботи. Невиконання індивідуального плану наукової роботи або порушення строків виконання індивідуального плану наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта.

Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним (регіональним) замовленням і не захистилася або була відрахована з неї достроково, має право на повторний вступ до аспірантури за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

- 1.11. Підготовка в аспірантурі завершується наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради.
- 1.12. Аспірант, який захистився до закінчення строку підготовки в аспірантурі ,

має право за власним вибором:

- отримати одноразову виплату в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті Університету на відповідний календарний рік, та за власною заявою бути відрахованим із аспірантури;
- отримати за власною заявою оплачувану академічну відпустку на строк, що залишився до завершення нормативного строку підготовки в аспірантурі.

Якщо аспірант захистив дисертацію на другому чи третьому році підготовки в аспірантурі та був обраний за конкурсом на відповідну посаду науково-педагогічного працівника Університету, то загальна сума залишку стипендії нараховується йому як щомісячна надбавка до заробітної плати.

2. Права та обов'язки аспірантів

- 2.1. Аспіранти користуються правами здобувачів вищої освіти, визначеними Законом України «Про вищу освіту». З метою належного проведення наукових досліджень аспіранти також мають право на:
 - вільний доступ до всіх видів відкритої наукової інформації, наявної в Університеті, бібліотеках і державних архівах України;
 - отримання методичного і змістовного наукового консультування щодо власного дослідження від наукового керівника (консультанта), для аспірантів – на чіткий розподіл обов'язків між науковими керівниками у разі призначення вченою радою Університету двох керівників;
 - безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
 - академічну мобільність, що реалізується відповідно до Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579;
 - академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
 - трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.
- 2.2. Аспіранти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:
 - дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі (професії), установлених Університетом;
 - виконувати індивідуальний план наукової роботи та систематично (два рази на рік) звітувати про хід його виконання на засіданні кафедри чи іншого підрозділу Університету, який уповноважений для цього його вченою радою;
 - подати до спеціалізованої вченої ради свої наукові досягнення у вигляді дисертації.

- 2.3. Покладення закладом вищої освіти на аспіранта чи докторанта обов'язків, не пов'язаних із виконанням відповідної освітньо-наукової програми та підготовкою дисертації (монографії, статей), забороняється.
- 2.4. Аспіранти мають право брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

- 3.1. Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти є аспірантура.
- 3.2. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з Правилами прийому до Університету. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений термін документів, визначених Правилами прийому.

Перелік документів, необхідних для вступу до аспірантури, повинен включати:

- заяву вступника;
- копію диплома магістра (спеціаліста) із зазначенням здобутої спеціальності (кваліфікації);
- особовий лист із обліку кадрів;
- копію паспорта;
- копію трудової книжки;
- копію ідентифікаційного коду;
- 2 фотокартки 3x4;
- список опублікованих наукових праць або реферат із обраної наукової спеціальності.

Особа, яка подає для вступу до аспірантури диплом, виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступних випробувань нарівні з іншими особами. Зарахування такого вступника здійснюється в разі успішного складання ним вступних випробувань та прийняття вченою радою Університету рішення про визнання його диплома.

- 3.3. Вступні випробування до аспірантури Університету складаються з:
- вступного іспиту зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);
 - вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складання

плану наукової роботи та індивідуального навчального плану аспіранта і відповідає перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування), як правило, не більше п'яти здобувачів наукових ступенів, включаючи тих, що здобувають науковий ступінь доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями, як правило, не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові відводиться щороку 50 академічних годин навчального навантаження.

Вчена рада Університету з урахуванням потреб аспіранта та ефективності роботи наукового керівника з підготовки докторів філософії може відвести більшу кількість годин навчального навантаження керівникові з їх оплатою за рахунок коштів спеціального фонду Університету.

Рішенням вченої ради Університету аспіранту може бути призначено два наукових керівника з відповідним розподілом годин навчального навантаження та обов'язків між ними.

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

- 4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються вченою радою Університету для кожної спеціальності.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

- 4.2. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

Навчальний план аспірантури повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (30-60 кредитів Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим

керівником та затверджуються вченою радою Університету протягом двох місяців із дня зарахування особи до аспірантури.

Індивідуальний навчальний план аспіранта повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. Аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни, що пропонуються для інших рівнів вищої освіти і які пов'язані з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником та керівником відповідного факультету чи підрозділу.

Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі закладу вищої освіти, до якого зарахований аспірант, а також у рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти.

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою Університету.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені індивідуальним навчальним планом аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури Університету.

4.3. Освітньо-наукова програма аспірантури Університету має включати не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до Національної рамки кваліфікацій:

- здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;
- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;
- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проєктами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;
- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових

текстів із відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

Аспірант, який підтвердив рівень свого знання іноземної мови, зокрема англійської, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, на рівні C1 Загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, має право:

- на зарахування відповідних кредитів, передбачених освітньо-науковою програмою аспірантури, як таких, що виконані у повному обсязі;
- на використання обсягу навчального навантаження, передбаченого для набуття мовних компетентностей, для здобуття інших компетентностей (за погодженням із науковим керівником).

4.4. Вчена рада Університету має право прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в інших закладах вищої освіти (наукових установах) компетентностей із однієї чи декількох навчальних дисциплін (зарахувати кредити ЄКТС), обов'язкове здобуття яких передбачено освітньо-науковою програмою аспірантури.

4.5. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях.

Наукова складова освітньо-наукової програми оформляється у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта і є невід'ємною частиною навчального плану аспірантури.

4.6. Аспірант працює за індивідуальним планом та звітує двічі на рік (січень, червень) про його виконання на засіданнях кафедри. За рішенням кафедри аспіранта переводять на наступний навчальний рік.

4.7. Результативність навчання в аспірантурі оцінюється за наступними показниками:

Аспіранти першого курсу повинні:

- 1) Відвідувати заняття.
- 2) Подати до наукового відділу витяг із засідання вченої ради університету про затвердження теми наукового дослідження.
- 3) Пройти атестацію на засіданні кафедри за перше півріччя навчального року та рік.
- 4) Подати до наукового відділу результати атестації (витяги із засідання кафедри) та звіт аспіранта.

Для переведення на другий курс навчання аспіранти повинні:

- 1) Успішно скласти іспити та заліки.
- 2) Проявляти ініціативу і виконувати завдання наукового керівника

стосовно теми наукового дослідження.

- 3) Підібрати відповідну літературу і написати аналітичний розділ дисертації.
- 4) Сформулювати цілі та завдання дослідження, вибрати й оволодіти методами дослідження та розв'язування поставлених завдань.

Аспірантам другого та третього курсу необхідно:

- 1) Відвідувати заняття.
- 2) Пройти атестацію на засіданні кафедри за перше півріччя навчального року та рік.
- 3) Провести експериментальні дослідження, визначені індивідуальним планом роботи аспіранта.
- 4) Результати дослідження періодично доповідати на наукових семінарах і засіданнях кафедри.
- 5) Опублікувати або подати до друку не менше двох статей у фахових виданнях.
- 6) Закінчити збирання матеріалу для завершення дисертаційного дослідження.
- 7) Написати і подати на перевірку науковому керівникові другий і третій розділи дисертації.

Аспіранти четвертого курсу повинні:

- 1) Опублікувати основні результати дисертаційного дослідження у фахових виданнях та провести їх апробацію на наукових конференціях.
 - 2) Чітко сформулювати висновки дисертації і показати особистий внесок аспіранта у виконання поставленого наукового завдання під час проведення даного наукового дослідження.
 - 3) Повністю завершити роботу над дисертацією.
 - 4) Підготуватися до попереднього захисту кандидатської дисертації на засіданні кафедри.
 - 5) Пройти атестацію на засіданні кафедри за весь період навчання.
- 4.8. Подати дисертаційні матеріали до спеціалізованої вченої ради.
- 4.9. Аспіранти щорічно користуються канікулами тривалістю два місяці (липень, серпень), які включаються до загального терміну навчання.
- 4.10. Аспірант, який не виконує у встановлений термін затверджений індивідуальний план, за поданням кафедри (ради факультету) відраховується з аспірантури за рішенням ученої ради та наказом ректора. Аспірант може бути відрахований з аспірантури за порушення Статуту МНУ імені В. О. Сухомлинського, цього Положення, Правил внутрішнього розпорядку МНУ імені В. О. Сухомлинського, а також за протиправні дії.
- 4.11. Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою, на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи.

Якщо у закладі вищої освіти не функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, вчена рада такого закладу може утворити разову спеціалізовану вчену раду з відповідної спеціальності та подати до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти документи для її акредитації або звернутися з клопотанням про прийняття дисертації до захисту до іншого закладу вищої освіти, де функціонує постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності.

- 4.12. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним (регіональним) замовленням здійснюється виключно в аспірантурі за очною (денною, вечірньою) формою навчання.

Державне (регіональне) замовлення на підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі за спеціальностями розподіляється на конкурсній основі між закладами вищої освіти. До участі в конкурсі на розміщення державного (регіонального) замовлення допускаються лише заклади вищої освіти, які на момент проведення конкурсу мають ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за відповідною спеціальністю.

- 4.13. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним (регіональним) замовленням, та вартість такої підготовки визначаються вченою радою Університету з урахуванням ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, та можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва та задоволення освітніх потреб аспірантів за відповідною спеціальністю.

Перший проректор

Анатолій ОВЧАРЕНКО

Проректор із
науково-педагогічної роботи

Олена КУЗНЕЦОВА

Провідний фахівець наукового
відділу

Зінаїда РУБАН-ЗАДОЛЬСЬКА

Юрисконсульт

Ольга ТИМОШЕНКО